

ESPECIAL «IN MEMORIAM
JOSEP M. VILASECA
I MARCET»

Presentació

JOSEP MARIA VILASECA I MARCET I EL DRET PÚBLIC CATALÀ

Tomàs Font i Llovet

I

En presentar aquest número especial d'*Autonomies*, que la revista dedica a la memòria d'en Josep Maria Vilaseca i Marcet, és oportú explicar el sentit que des del Consell de Redacció s'ha volgut donar a aquesta iniciativa. No es tracta ara de glossar la personalitat de Josep Maria Vilaseca, coneguda de tots els estudiosos del dret públic de Catalunya; ni de pretendre formular un homenatge solemne a la seva persona o a la seva obra, que ell no hauria permès de cap manera.

La revista vol més senzillament recordar la memòria de qui fou un dels seus fundadors i membre del seu Consell de Redacció, i ho vol fer amb la mateixa actitud que caracteritzà la personalitat de Josep Maria Vilaseca: amb senzillesa, amb rigor, amb obertura i pluralisme.

II

El Consell de Redacció va plantejar-se com contribuir a recordar la memòria de Josep Maria Vilaseca, i ara convé explicar-ho.

La revista volgué aplegar en aquest número especial la col·laboració de juristes procedents dels àmbits professionals més diversos, juristes que poden representar les distintes vessants del dret públic i que d'una manera o altra dibuixen l'ample camp d'actuació i de projecció personal i institucional de Josep Maria Vilaseca en la seva activitat de jurista, i especialment en els anys més recents, que han coincidit amb la vida d'aquesta revista.

Com és prou sabut, en l'etapa de la Catalunya autònoma, i en la vessant que aquí ens convoca, Vilaseca ha desplegat una àmplia gamma de responsabilitats públiques com a membre de la Comissió Mixta de Traspassos i de la de Valoracions, com a director de l'Institut d'Estudis Autònomic i com a membre i president de la Comissió Jurídica Assessoradora de la Generalitat; ha mantingut la seva tradicional dedicació al món de les fundacions, així com a d'altres institucions d'enllaç entre la societat i els poders públics. Ha intervingut com a acadèmic, com a conferenciant i com a professor universitari. Ha donat, com sempre, el seu consell i ha deixat escrita la seva pròpia visió de les institucions jurídiques en forma d'esborranys i avantprojectes de textos normatius.

Aquest és, en síntesi forçosa i a grans trets, l'àmbit on s'ha projectat la tasca de J. M. Vilaseca, personalitat cabdal per a la recuperació, estudi i construcció del dret públic català. La revista volgué així recordar aquestes distintes vessants procurant que

d'una manera o altra el seu tractament o la seva referència estiguessin presents ens els treballs a incloure en un número d'elaboració especial. Al mateix temps, hom pensà de proposar el tractament d'aquestes distintes temàtiques a un conjunt de personalitats que, com he dit, donessin testimoni de procedències diverses, del món de l'Administració pública i de la universitat, dels òrgans consultius i de la jurisdicció constitucional, reunides totes elles per la comuna relació o vinculació directa amb la persona de Josep Maria Vilaseca. Aquesta ha estat la manera amb què la revista *Autonomies* ha volgut contribuir a honorar la memòria del nostre company i il·lustre jurista.

III

Altres personalitats han recordat amb encert l'obra desenvolupada per J. M. Vilaseca en cada un d'aquests àmbits.¹ Així, J. M. Puig i Salellas, en destacar l'impuls decisiu que ha donat J. M. Vilaseca a la doctrina iuspublicista des de l'Institut d'Estudis Autònoms, subratlla la publicació d'obres com els *Comentaris sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya*, i en segon terme, el *Manual de dret públic de Catalunya* i el *Codi de legislació política i administrativa de Catalunya*, en tant que eines de recuperació de l'elaboració i l'estudi del dret públic català; tot això juntament amb la tasca de concessió de beques i ajuts, seminaris, relacions amb l'exterior i publicacions de tota mena. La nòmina d'autors i col·laboradors d'aquesta revista que han estat vinculats d'una manera o altra a la tasca de l'Institut d'Estudis Autònoms és prou significativa i justifica per ella mateixa aquest record.

L'altre àmbit on J. M. Vilaseca ha deixat una empremta decisiva, en el camp que ens movem, ha estat la Comissió Jurídica Assessoradora de la Generalitat de Catalunya, l'actual configuració de la qual és sense dubte el fruit de la seva encertada presidència, prudent, eficaç, responsable, oberta, crítica. El mateix Puig i Salellas ho recorda així: «Ell la va presidir amb aquesta autoritat imperceptible amb què ell dirigia les seves obres, des del més gran respecte a tothom». I d'això jo mateix en puc donar testimoni ferm i agrait. Els efectes de la tasca de la Comissió Jurídica Assessoradora en el control preventiu de la legalitat s'han de sentir amb el temps, amb l'assimilació progressiva de la seva doctrina per l'Administració de la Generalitat i per les entitats locals de Catalunya, amb la seva invocació i acceptació davant dels òrgans jurisdiccionalis i amb la seva utilització pels estudiosos. Una bona mostra d'això, la podem presentar en aquest número, en la col·laboració de Josep-Enric Rebés —impulsor i fundador també d'aquesta Revista— que reuneix el tractament de la funció consultiva amb el de l'organització territorial local de Catalunya, un dels camps ens els quals J. M. Vilaseca havia ja treballat fa temps juntament amb el mateix Rebés, avui president en funcions de la Comissió Jurídica Assessoradora.

1. Vegeu, entre les diverses referències necrològiques que es feren públiques amb motiu de la seva mort: Josep M. Vallès, «Un verdadero privilegio para la sociedad civil catalana», i J. Puig i Salellas, «Recuerdo para una reflexión», al diari *La Vanguardia* de 15 i 13 d'abril de 1995, respectivament; «In memoriam», a: Comissió Jurídica Assessoradora, *Memòria i dictàmens 1994*, vol. I, Barcelona 1995; les intervencions de Jordi Porta, J. M. Puig i Salellas i Eugeni Gay a l'«Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans», curs 1994-1995, pàg. 183 i sg. el «Pòrtic» de la *Revista Jurídica de Catalunya* núm. 2, 1995; la necrològica feta pel secretari de l'Acadèmia de Legislació i Jurisprudència, Robert Follia i Camps: «Vilaseca, home i acadèmic» (*Revista Jurídica de Catalunya*, núm. 4, 1995, pàg. 119, seg.).

Deia més amunt que J. M. Vilaseca va dur a terme una tasca d'assessorament eficaç, en concret la que podríem dir-ne «prenormativa», que ens permet trobar les traces de la seva ploma en lleis com la de fundacions privades, en la normativa sobre el patrimoni de la Generalitat, en la del Patronat de la Muntanya de Montserrat, en la legislació de la Comissió Jurídica Assessoradora, etc. A l'entorn d'aquesta activitat hom pot establir una sèrie de connexions amb diversos temes i personalitats, centres directius i institucions que també avui estan presents en aquest número. Així, no podia faltar el tractament del tema —clau en Vilaseca— de les fundacions, que és objecte d'un suggestiu estudi d'en Josep M. Puig i Salellas, notari i membre de la Comissió Permanent de la Comissió Jurídica Assessoradora, persona que tan de prop ha viscut i compartit una gran part de les activitats jurídiques on ha estat present Vilaseca. La participació en la preparació d'avançats projectes de textos normatius, la compartí en alguna ocasió amb el catedràtic Carles Viver i Pi-Sunyer, aleshores membre de la Comissió Jurídica Assessoradora i avui magistrat del Tribunal Constitucional. La participació de Viver a la Comissió Jurídica Assessoradora ha deixat el record de la seva capacitat i de la seva preocupació per l'articulació normativa del règim de les institucions públiques —el mateix Reglament de la Comissió Jurídica Assessoradora se n'havia de beneficiar—, la qual cosa posa de nou de manifest amb el treball sobre tècnica legislativa que aporta a aquest número especial.

L'àmbit de l'assessorament jurídic, diguem-ne, ordinari de l'Administració, el que han desenvolupat tradicionalment els advocats de l'Estat i ara els advocats de la Generalitat, ens recorda la condició de Vilaseca com a advocat de l'Estat —ho fou des del 1943 fins al 1968, en què demanà l'excedència— i la connexió que això significa amb aquest àmbit professional: Josep Antoni Pérez Torrente, director del Gabinet Jurídic Central de la Generalitat i advocat de l'Estat també representa aquesta faceta i aporta una visió interessant sobre els consorcis, una figura que permet, entre altres aspectes, acomunar l'interès públic amb els interessos privats, no lucratius, que hi són concurrents, una necessitat tantes vegades posada de manifest pel mateix Vilaseca.

J. M. Vilaseca fou també membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, i una de les intervencions destacades que hi tingué fou dedicada al dret d'aigües a Catalunya. El més gran coneixedor del dret d'aigües a Espanya, acadèmic també, el professor Sebastián Martín-Retortillo ha volgut incorporar-se amb aquesta temàtica al record que dediquem a J. M. Vilaseca, a qui l'unia una vella relació personal de quan Vilaseca era advocat de l'Estat i el professor Martín-Retortillo —fill d'advocat de l'Estat, per cert— exercia la seva fructífera càtedra de dret administratiu a la Universitat de Barcelona.

La vinculació universitària de J. M. Vilaseca, però, es produí en època ja tardana, amb la Universitat Autònoma de Barcelona. El professor d'aquella Universitat, Antoni Milian —company, doncs, de Vilaseca en aquesta faceta—, aporta ara un nou estudi en matèria de normalització lingüística, una temàtica a la qual J. M. Vilaseca dedicà durant la seva vida grans esforços, des del II Congrés Jurídic Català fins al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, passant per tota la tasca de foment del seu estudi que dugué a terme des de l'Institut d'Estudis Autònòmics.

La revista *Autonomies* s'ha esforçat en obtenir el testimoniatge d'altres personalitats que van relacionar-se amb J. M. Vilaseca al voltant d'activitats específiques, com foren els treballs de la Comissió Mixta de Traspassos, a la qual va pertànyer Vilaseca des del 1979 fins al 1985, i en aquest sentit es complau de comptar amb la col·labora-

ció del professor Enric Argullol, company de Vilaseca en aquella i d'altres responsabilitats; o les seves relacions amb el Consell d'Estat des de la presidència de la Comissió Jurídica Assessora. Tot i que no ha estat finalment possible poder comptar amb alguna d'aquestes aportacions, la revista vol agrair la voluntat de les persones amb qui s'establí contacte d'adherir-se al record que es dedica a J. M. Vilaseca.

IV

Fa ja gairebé dotze anys al Consell de Redacció d'*Autonomies*, aleshores presidit pel professor Joaquim Tornos, cercàvem un subtítol per a la revista, i vàrem acordar denominar-la «revista catalana de dret públic». Des de la perspectiva que suggereix aquest lema, que ha volgut guiar el camí de la revista, la personalitat de Josep Maria Vilaseca i Marcet apareix avui com la figura que veritablement institucionalitza aquesta vocació, compartida per la revista, pel desenvolupament i la consolidació d'un sistema jurídic capaç d'articular amb justícia i amb llibertat les institucions autònomes de Catalunya amb la resta dels poders públics i amb el conjunt de la societat.